

SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DIN JUDEȚUL SATU MARE (1971—1990)

NEȚA IERCOȘAN

Continuând acțiunea începută de T. Bader (Săpăturile arheologice din județul Satu Mare, partea a I-a, *Satu Mare StCom.*, V—VI, 1981—1982, p. 143—165), care a sistematizat rezultatele săpăturilor arheologice efectuate pe teritoriul județului până în anul 1970, prezentăm succint săpăturile, sondajele și săpăturile de salvare efectuate în perioada 1971—1990. Pentru a nu crea confuzii ori neînțelegeri, adoptăm aceeași metodă de prezentare: pe epoci, localități, puncte topografice; cu menționarea colectivului de cercetare, a bibliografiei și a cercetătorului care a oferit informațiile.

Între anii 1971—1990, în județul Satu Mare au fost efectuate săpături arheologice sistematice de către: Institutul Român de Tracologie București (Petre I. Roman, I. Némethi), Muzeul județean Satu Mare (T. Bader, Gh. Lazin) și Muzeul orașenesc Carei (I. Némethi, N. Iercoșan).

Localitățile în care au fost efectuate săpături în perioada menționată sunt trecute pe o hartă anexă, în ordinea numerelor din prezenta comunicare.

EPOCA NEOLITICĂ ȘI ENEOLITICĂ

1. Carei

În anul 1988, Institutul Român de Tracologie (P. Roman, I. Némethi) a efectuat un sondaj arheologic în așezarea datând din perioada de tranziție la epoca bronzului, cultura Baden, din punctul „Bobald II”. Pe lângă materialele Baden descoperite, sondajul a pus în evidență și existența, în acest loc, a unor urme sporadice din epoca bronzului (Cultura Otomani) și un nivel cu materiale din sec. II—IV d.Ch.

Bibliografie: PETRE I. ROMAN — I. NEMETHI, *Cultura Baden în România*, 1978, p. 18;
N. IERCOȘAN, *Satu Mare StCom.*, VII—VIII, 1986—1987, p. 140—141, 151—154.

2. Cămin

În punctul „Podul Crasnei”, situat la cca 1,5 km E de localitate, pe malul drept al râului. I. Némethi a efectuat în toamna anului 1986 săpături sistematice într-o necropolă eneolitică identificată în 1981 prin lucrări de hidroameliorații. Au fost descoperite 9 morminte de

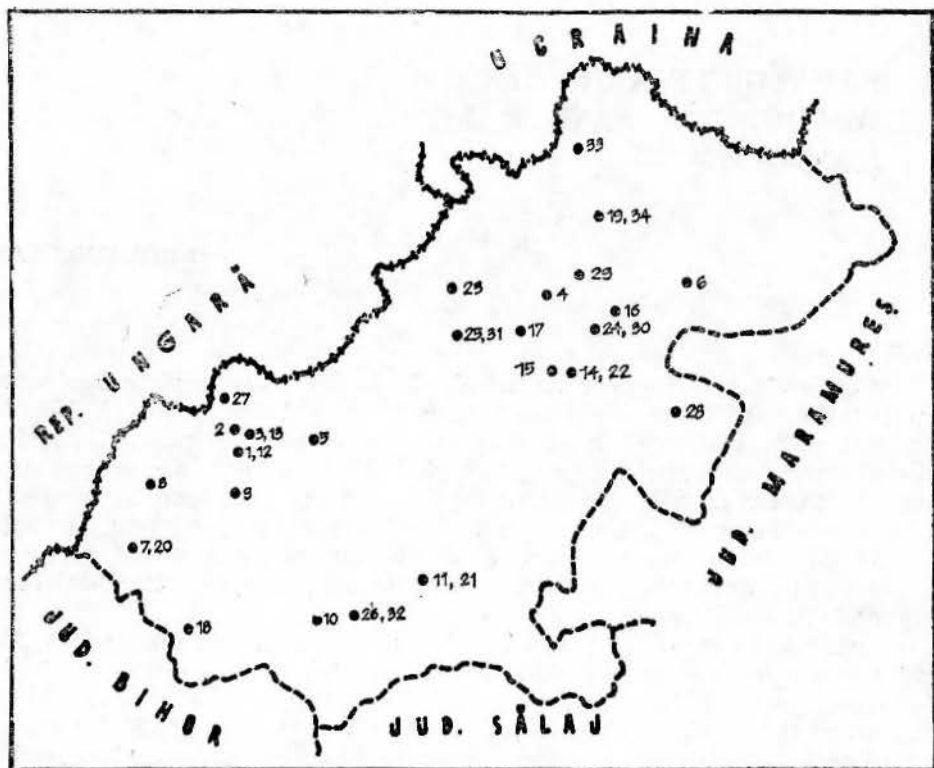

Fig. 1. — Săpăturile arheologice din județul Satu Mare (197 — 1990).

inhumație în poziție chircită, orientare E—V, care aveau un bogat inventar funerar constând din vase de tip „ghiveci de flori“, „oală de lapte“, fructiere cu picior, castroane și străchini plate; precum și micro-lite și vârfuri de săgeți din obsidiană. Se remarcă mobilierul funerar din M. 6 care conține 6 vase și un obiect din aur, ornamentat cu linii crestate. Pe baza inventarului, necropola a fost datată în epoca eneolitică, cultura Bodrogkeresztúr. Materialul se găsește în Muzeul Carei (inv. 7325—7476).

Bibliografie: I. NEMETI, *ActaMP.*, XII, 1988, p. 121—145.

3. Căpleni

În hotarul comunei, în punctul „Togul lui Röck“, situat la cca 1 km V de localitate, între anii 1986—1987, a fost cercetată o așezare și mai multe complexe neolitice. Așezarea se află într-o zonă mai ridicată, are dimensiuni reduse (65×60 m) și are două nivele de locuire neolitică. Au fost descoperite două gropi, resturile unei locuințe de suprafață și un mormânt de inhumație în poziție chircită, fără inventar funerar. Celelalte complexe: 11 gropi, un cuptor de ars ceramică și un mormânt de inhumație, datează din aceeași epocă, mai puțin mormân-

tu (M. 1) care după rit, poate data din eneoliticul timpuriu. Materialul arheologic descoperit se află la Muzeul orășenesc Carei, inv. 7631 — 7690.

N. IERCOȘAN, *ActaMP*, XI, 1987, p. 73—76.

4 Dumbrava

Așezarea neolitică se află la 300 m V de gara Dumbrava, în zona denumită „La Cosma” și se întinde pe o suprafață de aproximativ 25—28 ha. În anii 1987 și 1989 au fost efectuate săpături arheologice pentru stabilirea întinderii așezării și a stratigrafiei verticale. În cele 5 secțiuni practicate au fost descoperite: 5 gropi, 3 vetre deschise, urmele a două locuințe de suprafață neolitice precum și un bordei Lt. A fost descoperit un bogat material arheologic pe baza căruia (și a stratigrafiei) se atestă o intensă locuire în neoliticul târziu, un nivel subțire (a fost deranjat de lucrările agricole) din eneoliticul timpuriu ((cultura Tisza-polgar), precum și urme din epoca fierului (Lt). Se remarcă în mod deosebit, descoperirile de unelte și arme din piatră șlefuită, găsite fie finisate, fie în diferite faze de prelucrare, precum și microlite din obsidiană și silex, toate aflate într-o cantitate impresionantă. Cantitatea mare de unelte din piatră, ca și deșeurile provenite de la prelucrarea acestora indică faptul ca locuitorii așezării preistorice de la Dumbrava erau specializați în confecționarea uneltelor. Materialul arheologic descoperit se găsește la Muzeul orășenesc Carei. Inedit. Săpătură: N. Iercoșan.

5. Moftinu Mic

a) „Pescărie B“

În toamna anului 1982, pe locul unei foste orezării, într-o zonă joasă, pe malul stâng al Crasnei, care se află la cca 2 km N—E de sat, au început lucrările de indiguire pentru o pescărie. Lucrările au afectat pe latura nord-vestică a pescăriei o așezare neolitică, Muzeul orășenesc Carei organizând în această zonă o săpătură de salvare, care a continuat și în anul 1983. În 1982 au fost descoperite 11 gropi menajere, majoritatea distruse de lucrări, iar în 1983 alte patru gropi. Deranjările mari nu au permis observații stratigrafice. Pe baza materialului arheologic descoperit, așezarea are două faze: una timpurie datând de la începutul fazei mijlocii a grupului Pișcolt, cu ceramica pictată și una din faza finală. Materialul se găsește la Muzeul Carei, inv. 5824—6000. Colectivul de cercetare: I. Némethi, N. Iercoșan.

I. NEMETHI, *Satu Mare StCom.*, VII—VIII, 1986—1987, p. 101—137.

b) „Pescărie A“

La 1300 m de punctul „Pescărie B“, pe latura opusă a pescăriei lucrările au afectat o altă așezare, datând din perioada de tranziție la epoca bronzului. Săpăturile de salvare practicate în acest punct au fost făcute în anii 1982—1983. Au fost executate 4 secțiuni și au fost descoperite 4 gropi menajere, 3 vetre deschise, urmele a două locuințe de

suprafață, deranjate, toate datând din perioada de tranziție la epoca bronzului, precum și două morminte de incinerare în urnă, celtice (Lt. C).

Materialele descoperite și observațiile stratigrafice permit încadrarea așezării în cultura Baden — Coțofeni (Baden B—C, Coțofeni — începutul fazei a II-a). Importantă este Groapa nr. 1 (complex închis), care conținea un foarte bogat material Baden—Coțofeni, ce reflectă legăturile între cele două culturi. Material în Muzeul Carei, inv. 6001—6239. Colectivul de cercetare: I. Némethi, N. Iercoșan.

N. IERCOȘAN, *Satu Mare StCom.*, VII—VIII, 1986—1987, p. 63—83.

I. NEMETHI, *Ibidem*, p. 104—107.

6. Orașu Nou

În anii 1975 și 1978 Gh. Lazin a efectuat săpături arheologice în punctul „Pe șes“, care se găsește la 1 km VNV de localitate, pe malul stâng al Talnei, între râu și calea ferată. Săpătura a pus în evidență o așezare neolitică, cultura Tisa, cu un singur nivel de locuire, precum și o așezare datând din sec. III—IV d.Ch. Materialul se găsește la Muzeul județean Satu Mare. Informații: Gh. Lazin.

Dacia N.S., XX, 1976, p. 280.

7. Pișcolt

a) „Lutărie (Kincsverem)“

Punctul se găsește pe un grind din albia largă a pârâului Eriul Rece, într-o zonă ce delimitează câmpia nisipoasă a Nirului. Datorită unor deranjări, pricinuite de exploatarea lutului, Muzeul orășenesc Carei a efectuat săpături de salvare, începând cu anul 1970 și până în 1980. Au fost identificate și preparate 9 gropi cu un foarte bogat și semnificativ material arheologic neolitic, pe baza căruia s-a putut defini un grup cultural neolitic cu ceramica pictată — „Grupul Pișcolt“. Tot în acest punct a fost surprins și un nivel cu materiale sec. II—IV și mai multe morminte deranjate din sec. V d.Ch. Săpăturile au fost efectuate de I. Némethi; material în Muzeul orășenesc Carei, inv. 2896—3250.

GH. LAZAROVICI — I. NEMETHI, *Acta MP.*, VII, 1983, p. 17—60.

b) „Cărămidărie (SMA)“

Într-o veche cărămidărie, prin lucrări de exploatare a lutului în anul 1980 a fost afectată o așezare neolitică. I. Némethi a întreprins o mică săpătură de salvare, recuperând un bogat material arheologic ce se încadrează în faza târzie a Grupului Pișcolt cu ceramica pictată din neoliticul mijlociu. Tot cu această ocazie a mai fost salvat și un mormânt din epoca migrațiilor (inedit). Materiale în Muzeul Carei, informație I. Némethi.

GH. LAZAROVICI — I. NEMETHI, *ActaMP.*, VII, 1983, p. 23.

8. Sanislău

a) „Drumul spre Horea“

Prin lucrări de hidroameliorații, la cca 2 km V de localitate, în stânga drumului spre Horea, a fost afectată o așezare neolitică. Sonda-

jul arheologic efectuat de Muzeul orășenesc Carei ((N. Iercoșan) în vara anului 1987 a pus în evidență un singur nivel neolitic, grosimea stratului de cultură fiind de 30—40 cm (Grupul Pișcolt cu ceramică pictată, faza mijlocie); au fost descoperite două gropi și urmele unei locuințe semiîngropate, precum și un nivel prefeudal, cu urmele unei locuințe semiadâncite din sec. VI—VII. Materialul se găsește la Muzeul Carei, inv. 7553—7601.

b) „Sanislău III“ (Fosta Fermă CAP)

În perioada 25 octombrie—2 noiembrie 1980 a fost efectuată o săpătură de salvare în punctul „Sanislău III“, care se afla în marginea de V a localității, unde lucrările de nivelare a unei dune de nisip au afectat mult așezarea Baden, care se găsea pe aceasta. Au fost trasate două secțiuni pentru verificarea stratigrafiei, într-o zonă neafectată de lucrări, și au fost salvate complexele deranjate de nivelare. Cercetările au dus la descoperirea a 9 gropi, 3 vetre deschise, și urmele a 3 locuințe de suprafață. Stratigrafia a arătat un singur nivel de locuire, care aparține perioadei de tranziție la epoca bronzului, cultura Baden, faza C. Colectivul de cercetare: I. Nămeti, N. Iercoșan. Materialele descoperite se găsesc la Muzeul orășenesc Carei, inv. 6240—6750.

P. I. ROMAN, I. NĂMETI, *Cultura Baden în România*, 1978, p. 15, Pl. 21/3—12.
N. IERCOȘAN, *Symposia Thracologica*, 7, 1989, p. 232—233; *idem*, *ActaMP*, XIV—XV, 1991, p. 43—60.

9. Tiream

În vara anului 1977 în marginea șoselei Tiream—Vezendiu, la cca. 1,5 km S—V de localitate, au fost efectuate lucrări pentru amenajarea unei parcări, care au afectat perimetrul unei așezări preistorice. Săpătura de salvare, organizată de Muzeul orășenesc Carei, a pus în evidență existența unui singur nivel de locuire și a dus la descoperirea a 3 gropi de dimensiuni mari. Așezarea aparține neoliticului mijlociu, Grupul Pișcolt cu ceramică pictată, faza mijlocie. Conducătorul șantierului: I. Nămeti. Materialele arheologice descoperite se găsesc la Muzeul Carei, inv. 3601—3701.

GH. LAZAROVICI, I. NĂMETI, *ActaMP*, VII, 1983, p. 17—60.

10. Tășnad

În perioada 30 octombrie—5 noiembrie 1989 a fost efectuat un sondaj arheologic de către Muzeul Carei (N. Iercoșan) în așezarea neolitică de la Tășnad, punctul „Sere“, care se află în partea de vest a orașului, într-o zonă joasă, pe prima terasă a pârâului Cehal. Au fost sondate două gropi de mari dimensiuni, din malul pârâului și a fost practică o secțiune pentru stabilirea stratigrafiei verticale. Materialul recoltat, bogat și divers, permite datarea așezării, care are un singur nivel de locuire, cu un strat de cultură în grosime de 40—60 cm, în neoliticul timpuriu, cultura Criș—Starčevo, faza III B. Menționăm că în imediata apropiere au apărut urme arheologice din epoca bronzului târziu și din sec. II—IV d.Ch. Materialul (inedit) se găsește la Muzeul Carei, inv. 7820—7916.

EPOCA BRONZULUI

11. Aciş

Cu ocazia săpăturilor care vizau o aşezare Latène (sec. II—I î.Ch.) efectuate de Gh. Lazin, în anul 1981, în zona „Crasna Veche“, situată la cca. 500 m S de localitate, zonă supusă unor ample lucrări de hidroamelioraţii, a fost practicat şi un sondaj, într-o aşezare din epoca bronzului târziu. Aşezarea a fost distrusă de lucrările de îndreptare şi îndiguire a râului Crasna, are un singur nivel de locuire, cu un strat de cultură destul de subţire (30—40 cm) şi datează din bronzul târziu. Au fost sondate două gropi menajere şi a fost salvat un bogat material arheologic, constând mai ales din ceramică. Material inedit la Muzeul orăşenesc Carei.

12. Carei

a) „Bobald I“

În cea mai importantă staţiune arheologică din zonă, datând din epoca bronzului (aşezare tell fortificată, 1,6 ha suprafaţă), cunoscută încă de la sfârşitul secolului trecut şi sondată de I. Némethi de la Muzeul Carei în 1966, au fost reluate săpăturile arheologice sistematice, începând cu 1986 şi care continuă şi în prezent, de către Institutul Român de Tracologie (P. Roman, I. Némethi) şi parţial Muzeul din Carei (N. Iercoşan). Au fost practicate mai multe secţiuni şi casete şi au fost descoperite mai multe complexe, locuinţe şi gropi. A fost descoperit un material arheologic foarte bogat, constând din ceramică, arme şi unelte din piatră şlefuită, corn şi bronz etc. O importanţă deosebită o are stratigrafia verticală, care permite observarea unor sincronisme şi legături culturale cu culturile învecinate ariei Otomani, precum şi cronologia internă a culturii. Menţionăm că situl mai cuprinde şi un cimitir şi fundaţia unei biserici feudale. Materialul se găseşte la Muzeul din Carei.

Szatmár vármegye (monografie), Budapesta (1910), p. 409.

T. BADER, *Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei*, 1978, p. 121.

Mărturii arheologice din judeţul Satu Mare, 1980, p. 10.

I. NEMETHI, *Satu MareStCom.*, V—VI, 1981—1982, p. 167—175.

P. ROMAN, I. NEMETHI, *Thraco-Dacica*, XI, 1990, p. 39—47.

b) „Ferma IAS“

Punctul se află situat într-o zonă de câmpie joasă, între calea ferată şi şoseaua Carei—Satu Mare, la cca. 5 km de oraş. Lucrările de îmbunătăţiri funciare, constând dintr-o reţea de canale efectuate aici între 1986—1987, au afectat o întinsă aşezare (15—18 ha) din epoca bronzului târziu. Prin cercetări de teren au fost identificate 28 de complexe arheologice distruse în mare parte de lucrări, şi a fost recuperat un depozit de bronzuri. În vara anului 1987 au fost efectuate aici de către Muzeul orăşenesc Carei (N. Iercoşan, I. Némethi) săpături de salvare, cu ocazia cărora au fost preparate 8 gropi şi a fost salvat un bogat material arheologic care se găseşte la Muzeul Carei, inv. 7477—7552.

I. NEMETHI, *SCIVA*, 41, 1990, 1, p. 18—54.

N. IERCOŞAN, *Thraco-Dacica*, XII, 1991, p. 57—61.

13. Căpleni

În punctul „Cetate“, situat la aproximativ 1 km N—V de localitate, în stânga drumului spre Cămin, T. Bader a efectuat săpături într-o așezare de tip „atol“ (are dimensiunile 140×130 m), în toamna anului 1986. Secțiunea deschisă în centrul stațiunii a confirmat existența unui strat de cultură de 20—30 cm grosime, care datează din epoca bronzului timpuriu, cultura Otomani, faza a I-a. Au fost surprinse cu ocazia săpăturii și urmele a două locuințe de suprafață. Săpăturile au fost continuate de P. Roman și I. Némethi în anul 1988, când au fost descoperite alte complexe ce confirmă descoperirile anterioare. Material inedit la Muzeul orășenesc Carei.

T. BADER, *Epoca bronzului...* p. 122;

Mărturii arheologice... p. 10.

14. Culciu Mare

a) „Sub grădini“

Începând cu anul 1969 și continuând anual până în 1988, Muzeul județean Satu Mare (T. Bader) a efectuat ample cercetări într-o așezare datând din epoca bronzului, cultura Suciului de Sus, în scopul dezvelirii integrale a așezării, care măsoară câteva sute de metri lungime și 50—60 m lățime. Au fost trasate peste 120 de secțiuni, au fost descoperite 34 de locuințe de suprafață, numeroase gropi menajere, 4 vetre de foc deschise precum și un impresionant material arheologic constând din: ceramică (câni, cești, borcane, străchini, castroane, oale) excepțional de frumos ornamentate, peste 50 de piese de bronz, valve de tipar, statuete zoomorfe. Material inedit, Muzeul Județean Satu Mare, informații T. Bader.

T. BADER, *Epoca bronzului...*, p. 123—124.

Mărturii arheologice..., p. 10.

b) „Kenderetó“

În acest punct, situat la S de localitate, pe malul drept al pârâului Balcaia, a fost cercetată o altă așezare, de dimensiuni mai reduse (100×40 m) având un singur nivel de locuire cu un strat de cultură de 20—40 cm și care datează din epoca bronzului, cultura Suciului de Sus. Material arheologic inedit, Muzeul Județean Satu Mare, Informații: T. Bader.

T. BADER, *Epoca bronzului...*, p. 65.

15. Culciu Mic

În punctul denumit „La gropi“, care se află pe un grind din zona de luncă a râului Someș, T. Bader a cercetat prin săpături o așezare din epoca bronzului, cultura Suciului de Sus. Materiale, în Muzeul Județean Satu Mare, informații: T. Bader.

T. BADER, *Epoca bronzului...*, p. 122.

Mărturii arheologice..., p. 10.

16. Iojib

În punctul „Podul Șarului“ la 1 km E de localitate, pe malul drept al pârâului, pe o ridicătură, a fost identificată și parțial cercetată de către T. Bader, în anul 1975, o așezare deschisă din epoca bronzului, cultura Suciului de Sus. Materialul descoperit se găsește la Muzeul Județean Satu Mare.

Dacia N.S., XX, 1976, p. 279.

T. BADER, *Epoca bronzului...*, p. 125.

17. Odoreu

La N de localitate, pe malul unui canal de irigații a fost sondată în anul 1987 o așezare deschisă, datând din epoca bronzului, cultura Suciului de Sus. Tot aici au apărut și materiale arheologice databile în sec. II—IV de.Ch. Cercetările au fost efectuate de T. Bader și Gh. Lăzin. Materialul descoperit se găsește la Muzeul Județean Satu Mare, informații Gh. Lăzin.

18. Pir

I. Némethi a efectuat săpături în punctul „Cetate“, o așezare din epoca bronzului, care se găsește la cca 2 km N de localitate, pe un grind din valea mlăștinoasă a Eriului. Secțiunea de control a pus în evidență un strat de cultură cu o grosime de 80—90 cm. Așezarea este datată în epoca bronzului mijlociu, cultura Otomani. Informație I. Némethi.

19. Turulung-Vii

Pe malul Turului, la marginea localității, a fost descoperită o așezare deschisă, parțial distrusă de lucrări de hidroameliorații. În anul 1975 T. Bader a efectuat aici săpături de salvare. Materialul arheologic descoperit atestă existența unei așezări datând în epoca bronzului, cultura Suciului de Sus. Material în Muzeul Satu Mare.

Dacia N.S., XX, 1976, p. 283.

T. BADER, *Epoca bronzului...*, p. 130.

EPOCA FIERULUI

20. Pișcolt

În punctul „Nisipărie“, pe o dună de nisip din marginea de S-V a localității, I. Némethi de la Muzeul orașănesc Carei, a cercetat exhaustiv prin săpături sistematice, între anii 1970—1977 cea mai mare necropolă Lt. celtică din România. Au fost descoperite 185 de morminte, cu un inventar funerar deosebit de bogat, pe baza căruia au fost stabilite patru orizonturi ale necropolei, ce datează în timp din a doua jumătate a sec. IV (Lt. B 1) până la mijlocul sec. II î.Ch.

Menționăm că săpătura a pus în evidență și alte materiale, din alte epoci, deosebit de importante pentru cronologia și legăturile culturale din această zonă, cum ar fi: așezarea Baden (săpată exhaustiv; — bogăția

materialului descoperit a permis stabilirea tipologiei ceramicii culturii din România), epoca bronzului timpuriu și târziu, precum și morminte din epoca prefeudală (sec. VI—VII). Materialul se găsește la Muzeul Cariei, inv. 2471—2—01; 2682—2878; 3303—3358; 3538—3577 și 4332—5499.

I. NEMETI, *Alba Regia*, XIV, 1975, p. 187—197; *idem*, *Thraco-Dacica*, IX, 1988, p. 49—73 (partea I); *ibidem*, X, 1989, p. 75—114 (II); *ibidem*, XIII, 1992, p. 59—112 (III); *ibidem*, XIV (IV, sub tipar); P. ROMAN, I. NEMETI, *Cultura Baden în România*, 1978, p. 14—15, Pl. 21, 23—42; I. NEMETI, *SCIVA*, 29, 1978, 1, p. 99—122; *ibidem*, 30, 1979, 4, p. 527—536; *ibidem*, 34, 1983, 2, p. 134—150.

EPOCA DACICĂ ȘI ROMANĂ

21. Acieș

Începând cu anul 1982 în punctul „Râțul lui Maitini“, situat la 1,5 km S de localitate, pe malul stâng al râului Crasna, au fost efectuate cercetări sistematice de către Muzeul Județean Satu Mare (Gh. Lazin). Săpăturile întreprinse (11 secțiuni) au reliefat trei nivele cronologice de locuire, începând cu perioada dacică clasică (sec. I î.Ch.—I d.Ch.), sec. II—IV și feudalismul timpuriu (sec. XIII—XIV). Materialul descoperit se găsește la Muzeul din Satu Mare.

GH. LAZIN, *Satu Mare StCom.*, V—VI, 1981—1982, p. 69—71; *ibidem*, VII—VIII, 1986—1987, p. 85—88; *Mărturii arheologice...*, p. 13—14.

22. Culciu Mare

În lunile iunie-iulie 1971 Gh. Lazin a efectuat săpături arheologice în punctul „Boghihaz“, în zona de luncă a Someșului, aflat la N-E de localitate. Cele 5 secțiuni practicate au dus la descoperirea mai multor bordeie și a unui bogat material ceramic lucrat la roată și cu mâna, care permit datarea așezării în sec. III—IV d.Ch.

GH. LAZIN, *Satu Mare StCom.*, V—VI, 1981—1982, p. 125—126; *Mărturii arheologice...*, p. 15—16.

23. Lazuri

a) „Lubi-tog“

Începând cu anul 1974 au fost efectuate cercetări în acest punct, care se afla la 2 km N-V de centrul localității și la 300 m în dreapta drumului spre satul Peleş. Cercetările au vizat o așezare dacică, fiind dezvelite mai multe complexe (gropi, locuințe) conținând un bogat material arheologic care a fost datat în sec. II î.Ch.—I d.Ch. În timpul săpăturilor au apărut și alte materiale din epoca prefeudală, databile în sec. VI—VII și VIII—IX.

b) „Râțul lui Bela“

În aceeași perioadă, menționată pentru punctul precedent, Gh. Lazin a efectuat săpături sistematice într-o așezare întinsă, datând din sec. II—IV. Au fost descoperite mai multe cuptoare de ars ceramică și locuințe. Menționăm aici și descoperirea unor complexe cu materiale ar-

heologice din sec. VIII—IX, cu importanță deosebită pentru zona de N-V a României. Materialele se găsesc în Muzeul Județean Satu Mare.

GH. LAZIN, *Satu MareStCom.*, IV, 1980, p. 133—142; *ibidem*, V—VI, 1981—1982, p. 74—77 și 137—142; GH. LAZIN, M; HEP, *Symposia Thracologica*, 8, 1990, p. 81; *Mărturii arheologice...*, p. 14—15.

24. Medieșu Aurit

În renumita stațiune „Șuculeu“ au fost continuate săpăturile în zona cuptoarelor de ars ceramică, în anul 1975, de către Muzeul Județean Satu Mare (T. Bader). Au fost descoperite mai multe gropi menajere și mai multe piese din metal, datând din sec. III—IV. Menționăm și resturile a trei locuințe din epoca bronzului, cultura Suciu de Sus. În săpătură a fost găsită și o monedă imperială romană de argint. Materialul (inedit) se găsește la Muzeul Satu Mare.

Dacia N.S., XX, 1976, p. 279; *Mărturii arheologice...*, p. 14—15.

25. Satu Mare

În anii 1978—1979, au fost efectuate cercetări într-o așezare ce se afla la N de municipiu, în stânga șoselei spre comuna Lazuri. Secțiunile trasate au dus la dezvelirea a două cuptoare de ars ceramică, 7 gropi și o locuință. Pe baza materialului arheologic descoperit așezarea datează din sec. III—IV d.Ch. Materialul descoperit se găsește în Muzeul Județean Satu Mare.

GH. LAZIN, *Satu MareStCom.*, IV, 1980, p. 133—142; *ibidem*, V—VI, 1981—1982, p. 128; *Mărturii arheologice...*, p. 15.

26. Săcășeni

În punctul de hotar „Drumul Cigului“, situat la cca 1,5 km N-V de localitate, în anul 1973, Gh. Lazin a efectuat săpături arheologice într-o așezare descoperită prin cercetări perieghetice anterioare. Cele 4 secțiuni săpate, au pus în evidență mai multe locuințe deranjate și au dus la recoltarea unui material ceramic semnificativ care asigură datarea așezării în sec. II—IV d.Ch. Materialul descoperit se află la Muzeul Satu Mare.

GH. LAZIN, *Satu MareStCom.*, III, 1975, p. 61—67.

EPOCA PREFEUDALĂ ȘI FEUDALĂ TIMPURIE

27 Berveni

În anul 1986, Gh. Lazin a efectuat în punctul de hotar „Pe deal“, care se găsește în marginea de E a comunei, săpături care, pe lângă materiale din epoca bronzului și sec. II—IV, au pus în evidență urme și materiale din feudalismul timpuriu. Materiale în Muzeul Satu Mare. Informații: Gh. Lazin.

28. Crucișor

Pe un deal denumit „Dealul Pintii” situat la S-V de localitatea Gh. Lazin a efectuat săpături arheologice în octombrie 1975 și iulie-august 1977, dovedind existența unei cetăți de pământ de forma elipsoidală, cu diametrul de 65×57 m. Valurile de pământ, prevăzute cu palisade ce înconjurau cetatea măsoară 4 m lățime și 1,5 m înălțime. Datarea: sec. al XI-lea până în sec. al XIV-lea. Materiale în Muzeul Satu Mare, informații Gh. Lazin.

Dacia N.S., XX, 1976, p. 277; I. H. CRIȘAN, *Itinerare arheologice transilvănene*, 1982, p. 201.

29. Livada

În anul 1975, T. Bader, a efectuat un sondaj arheologic în punctul „Togul lui Pechy”, care se află la cca. 1 km V de localitate, în partea dreaptă a șoselei Satu Mare—Livada. Au fost găsite urmele a 20—25 locuințe distruse. Materialul arheologic descoperit asigură datarea așezării în sec. VII—IX. Se găsește la Muzeul din Satu Mare. (inedit).

30. Medieșu Aurit

Muzeul Județean Satu Mare (Gh. Lazin) a continuat săpăturile începute în 1970 în punctul „Cetate” din centrul comunei. Astfel, în anii 1971 și 1973, au fost trasate alte două secțiuni pe latura „nord-estică a obiectivului. Cercetările nu au oferit date suplimentare față de cele anterioare. Informații Gh. Lazin.

31. Satu Mare

În punctul „Pădurea Noroiieni”, care se găsește la 7 km N-E de centrul municipiului, în august 1972 T. Bader a efectuat săpături arheologice. Au fost practicate 6 secțiuni în diferite puncte ale unei așezări care avea un strat de cultură de 20—50 cm, fiind descoperite mai multe gropi. Pe baza materialului descoperit așezarea a fost datată în sec. IV d.Ch.

T. BADER, *Satu MareStCom.*, III, 1975, p. 36—43.

32. Săcășeni

În vara anului 1973, Gh. Lazin de la Muzeul Județean Satu Mare a efectuat săpături în punctul „Fântâna ciobanului” care au dus la descoperirea unei așezări, datată, pe baza materialului arheologic descoperit, în sec. VIII—IX. Stratul de cultură are o grosime de 20—25 cm. A fost descoperită o locuință semiîngropată. Materialul arheologic se află la Muzeul din Satu Mare.

GH. LAZIN, *Satu MareStCom.*, III, 1975, p. 67—74.

33. Tămășeni

În cetatea de pământ de la Tămășeni, cunoscută în literatura de specialitate încă de la începutul secolului, Muzeul Județean Satu Mare

(T. Bader și Gh. Lazin) au efectuat sondaje în perioada iulie—august 1975. Fortificația se găsește pe dealul „Cetățuia“, are o formă rectangulară și a fost întărită pe trei laturi de un șanț cu val, protejat în interior cu un zid din piatră nefasonată. Materialul arheologic descoperit confirmă faptul că cetatea a fost construită în a doua jumătate a sec. XIII. Nu au fost descoperite urme de cetate din alte perioade. Material la Muzeul Satu Mare, informații: Gh. Lazin.

Dacia N.S., XX, 1976, p. 283.

34. Tûrulung-Vii

În anul 1975, T. Bader a efectuat săpături pe o trasă a râului Tur, descoperind cu această ocazie mai multe bordeie și gropi menajere care conțineau un bogat material arheologic. Acesta a permis datarea așezării în sec. VII—IX. A fost pus în evidență și un nivel preistoric în această zonă. Materialul se găsește la Muzeul Județean Satu Mare.

Dacia N.S., XX, 1976, p. 283.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES DU DÉPARTEMENT DE SATU MARE (1971—1990)

(Résumé)

La chronique continue la présentation des fouilles archéologiques du département de Satu Mare (T. Bader, Săpăturile arheologice din județul Satu Mare, partea I, Satu Mare-StCom., V—VI, 1981—1982, p. 143—165) qui ont été effectuées dans l'intervalle 1971—1990.

1. **Carei**, „Bobald II“, sondage archéologique effectué par Petre I. Roman et I. Némethi dans l'établissement de Baden déjà connu, ou sont apparus aussi des matériaux appartenant à la culture d'Otoman et des IIe—IVe siècle ap. Ch.

2. **Cămin**, „Podul Crasnei“ en 1986, I. Némethi a recherché une nécropole énéolithique, la culture Bodrogkeresztúr. On a découvert 9 tombes d'inhumations avec un riche matériel archéologique: de la céramique, des outils et des armes en obsidienne et un objet d'or (T. 6).

3. **Căpleni**. Au point „Togul lui Reők“ a été fouillé en 1986—1987 un établissement de l'époque néolithique moyen et tardif. On y a découvert: 11 fosses, 2 tombes et un four de poterie.

4. **Dumbrava**, „La Cosma“. Des fouilles ont été effectuées en 1987 et 1989 dans un établissement étendu, ou on a fouillé 5 sections. Les matériaux découverts datent du néolithique tardif (Tisa II—Herpály) et du haut énéolithique (Tiszapolgár) et un hutte Lt.C.

5. **Moftinu Mic**. En 1982—1983 des fouilles ont été effectuées dans la zone de „Pescărie“ en deux points: „A“ — établissement Baden-Coțofeni (B/C), ou on a trouvé aussi deux tombes d'incinération celtiques et „B“ — établissement néolithique, le groupe de Pișcolt, avec de la céramique peinte, I-ère et IIIe phase.

6. **Orașu Nou**. La fouille effectuée en 1975 et 1978 au lieu „Pe șes“ a abouti à la découverte des traces d'un établissement néolithique (Culture Tisa) et d'un établissement des IIIe—IVe siècles.

7. **Pișcolt**. Aux points „Lutărie“ et „Căramidărie“, en 1970—1980 on a effectué plusieurs fouilles de sauvetage, qui ont abouti à la découverte des fosses avec un très riche matériel archéologique — surtout de la céramique peinte, conformément à qui on a donné le nom de la culture („Le group Pișcolt“).

8. **Sanislău.** Le Musée de Carei a fait des fouilles de sauvetage dans les points „Drumul spre Horea”, établissement néolithique („Le groupe Pişcolt”) en 1987 et „Sanislău III”, l'établissement Bades (C), en 1980.

9. **Tiream.** Fouille de sauvetage en 1977 dans un établissement néolithique („Le groupe Pişcolt”).

10. **Tăşnad.** Sondage archéologique effectué en 1989, au point „Sere”, dans un établissement datant du haut néolithique, culture de Criş—Starčevo, IIIe phase, B. Matériel inédit au Musée de Carei.

11. **Aciş.** Sondage dans la zone „Crasna vechă” en 1981 dans un établissement détruit par des travaux hydrotechniques, qui date de l'époque du bronze tardif.

12. **Carei.** Dans la station „Bobald I” (Livadă) les fouilles systématiques ont été reprises à partir de 1986. Le site a un niveau néolithique (Tisa), plusieurs niveaux de l'époque du bronze (Otomani) un cimetière et une église du moyen âge. Au point „Ferma IAS”, on a effectué en 1987 des fouilles de sauvetage dans un habitat de l'époque du bronze tardif. On y a trouvé un dépôt de bronzes (Br. D—Ha A 1).

13. **Căpteni.** T. Bader a effectué des recherches en 1986 au point „Cetate”, établissement de type tell, datant de l'époque du haut bronze, culture d'Otomani, I-ère phase. Les fouilles ont été reprises en 1988 par P. Roman et I. Némethi. Le matériel, inédit, se trouve au Musée de Carei.

14. **Culciu Mare.** A partir de 1988 T. Bader a effectué des fouilles au point „Sub grădini” dans un établissement de l'époque du bronze, la culture Suci de Sus. On a fouillé plus de 120 sections et on a découvert 34 habitations de surface, plusieurs fosses ménagères, 4 âtres et un impressionnant matériel archéologique. Des fouilles ont été effectuées aussi dans un autre établissement, „Kendervető” qui date de la même période.

15. **Culciu Mic.** Des fouilles ont été pratiquées au point „La gropi”, dans un habitat de l'époque du bronze, la culture Suci de Sus à partir de 1973.

16. **Ioşib.** Fouille de sauvetage en 1975 effectuée par T. Bader dans un établissement appartenant à la culture Suci de Sus, au point „Podul Şarului”.

17. **Odoreu.** En 1987 une fouille de sauvetage a été effectuée dans un établissement de Suci de Sus.

18. **Pir.** Au point „Cetate”, I. Némethi a effectué une section de contrôle en 1977, dans l'établissement qui appartient à l'époque du bronze moyen, la culture d'Otomani.

19. **Turulung-Vii.** T. Bader a pratiqué en 1975 des fouilles de sauvetage dans un établissement situé sur la rive gauche de la rivière Tur, affecté par des travaux hydrotechniques. L'habitat appartient à la culture de Suci de Sus.

20. **Pişcolt.** En 1970—1977 I. Némethi a fouillé exhaustivement une nécropole Lt. au point „Nisipărie”. On a découvert 185 tombes Lt. celtiques et un riche matériel archéologique. Les autres découvertes appartiennent à la culture de Baden, à l'époque du haut bronze et du bronze tardif et des tombes de VIe—VIIe siècles.

21. **Aciş.** Gh. Lăzin a effectué des recherches systématiques à partir de 1982 au point „Răţul lui Măitini” dans un établissement avec trois niveaux d'habitat: 1) Ier siècle av. Ch. — Ier siècle ap. Ch.; 2) les IIe — IVe siècles et 3) les XIIIe — XIVe siècles.

22. **Culciu Mare.** Au point „Boghihaz” sur la rive de Someş. Gh. Lăzin a effectué en 1971 les fouilles dans un établissement des IIe—IVe siècles.

23. **Lăzuri.** A partir de 1974, Gh. Lăzin a pratiqué des fouilles systématiques en deux zones: „Lubi-tog” et „Răţul lui Bela”. On a découvert des matériaux des IIe siècle av. Ch. — Ier siècle ap. Ch.; des IIe—IVe; des VIe—VIIe et VIIIe—IXe siècles.

24. **Medieşu Aurit.** Dans la station de „Şuculeu”, T. Bader a continué les fouilles en 1975. On a découvert des matériaux datant des IIIe—IVe siècles, trois habitations de l'époque de bronze, la culture Suci de Sus et une monnaie en argent romaine impériale.

25. **Satu Mare.** En 1978—1979 on a effectué des fouilles de sauvetage dans une zone nordique de la ville. On a découvert deux fours de céramique, 7 fosses et une habitation. L'établissement daté des IIIe—IVe siècles.

26. **Săcășeni.** Au point „Drumul Cigului“ Gh. Lăzin a effectué des fouilles en 1973, découvrant un établissement daté des IIe—IVe siècles.

27. **Berveni.** Gh. Lăzin a effectué des fouilles en 1986 au point „Pe deal“, qui ont révélé des emplacements de l'époque du bronze, des IIe—IVe siècles et du haut moyen âge.

28. **Crucișor.** Au point „Dealul Pintii“ des fouilles ont été effectuées en 1975 et 1977, dans une fortification de terre en forme ellipsoïdale (65×57 m) datée des XIe—XIVe siècles.

29. **Livada.** T. Bader a effectué un sondage archéologique dans la zone „Togul lui Pechy“, dans un établissement dérangé, des VIIIe—IXe siècles.

30. **Medieșu Aurit.** Gh. Lăzin a continué les recherches à la cité de Medieșu Aurit en 1971 et 1973.

31. **Satu Mare.** A 7 km au nord de la ville, à l'endroit appelé „Pădurea No-roieni“, T. Bader a pratiqué des fouilles en 1972, dans un établissement daté du IVe siècle ap.Ch.

32. **Săcășeni.** Gh. Lăzin a effectué fouilles en 1973 dans la zone de „Fântâna ciobanului“ découvrant un établissement daté des VIIIe—IXe siècles.

33. **Tămășeni.** En 1975 on a pratiqué un sondage dans la fortification du point „Cetățuia“ qui a une forme rectangulaire, irrégulière étant fortifiée d'une fosse et d'un talus, double à l'intérieur par des murs de pierres. Elle a été construite au XIIIe siècle.

34. **Turulung-Vii.** En 1975 T. Bader a effectué des fouilles dans un établissement qui peut être daté des VIIe—IXe siècles.